

A MŰLOVAR: Színigazgatók? Persze, hogy lesznek! Az egész országból összeverődnek a direktorok. Hát honnan szednék össze táncosnőiket és bolondjaikat?! Azonban bátyám, nehezen hiszem, hogy tégedet valamelyik alkalmazna. Te igazán nem úgy nézel ki, mint aki mókázni tud.

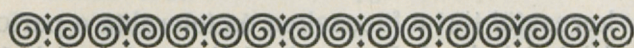
A KIRÁLY: Van azonban még egy fenséges művészet: a tragédia!

A MŰLOVAR: Tragédia? Igen, igen! Ezt a nevet már hallottam valahol, de erről a művészetéről halvány sejtelmem sincsen. Csak azt tudom róla, hogy ugyancsak rosszul fizetik. (Almához.) Nos, derék gyerek, nem vágyik a gyomrod jobb ételekre? Nem akarsz nálam megtanulni a műlovaglást?

A KIRÁLY (felemelkedik): Előre, öcsém, hogy ne késsünk le a nyomorútlak búcsújáról. Ilyen szerencsés nap évente csak egyszer kínálkozik. (Mindhárman el.)

(Függöny.)

(Folytatás következik.)

Kiszáradt márványkút.

Irta: Bodor Aladár.

Szökő vizgyöngy, víg zaj, főstött nők képe,
Népszerűség, utcai dallam, lárma,
Szomjoltás, csók, alkonyi találka,
Víg emberszólás, csintalan csók kéje.

Ez volt a múltja. Aztán gyérült s végre
Im kiapadt. S ah elkerüli már ma
A tolongás, a szomjas vágy, a lárma,
Az ifjúság, csók, dal új kútra tére.

Mint mosolygó fehérle márvány lárva,
Mint hajporos főuri régi dáma,
Halott bájt hint az emlékező éjbe.

S találka órán fölmosolyog álma,
S egy ódon gavott elmúlt kacér bája
Zsong végig holt márvány erezetébe.

Komédia.

Irta: Majthényi György.

I.

Sokáig fenyegetődött, búcsúzott, amig utóvégre is mennie kellett.

Százszor megesküdött, hogy soha sem tér vissza és másnap ott volt.

Ilyenkor nevetett az asszony.

„Milyen kár Viktor, hogy maga csak tizenhat éves.”

Viktor pedig bűnbánóan és alázatosan csókolta kezét. Nem tehetett mást. Életszükségletté vált nála az örök vágyakozás, a pusztító forróság, amelyek ez asszony látásakor égették. Lehetetlen volt meglennie e miliő nélkül, amelyben az asszony élt. Akármerre járt, a nagy boulevardon épült palota belső szobáinak intímus myrrha-illatát mindig és mindenütt érezte. Maga előtt látta a szobákat, a bútorokat, drapériákat, a kedves, magnoliás erkélyt s az asszonyt, őt!

Ha egy nő ismerésével találkozott, mindig összehasonlításokat tett magában.

„Az ő haja mennyivel sötétebb! És a termete!... Ah, ez semmi, semmi” — mormogta meggyőződve.

Pedig csak a kezét csókolta a hat hónap alatt, hogy beléje bolondult.

Hat hónap! És Viktor azt hitte talán, hogy alig 3—4 hetes az ő ismeretségük. Mert úgy is viselkedik. Pedig ez a hat hónap akár hat év is lehetett volna, annyit szenvedett. De talán észre se vette.

Az inasa figyelmeztette egyszer este:

„Nagyságos uram, őszül...”

„Bolond beszéd,” mormogott Viktor. Hiszen még harminc sem vagyok.”

A szeme beesett, az arca lefogyott és sokszor nagyon fáradtnak érezte magát. Amikor egyszer erősebben érezte ezt a fáradtságot, csodálkozva említette az asszonynak.

„Képzeld Bérthe, fáradt vagyok. Pedig nagyon rendesen élek, nagyon rendesen.”

Az asszony ránézett.

„Csókolja meg a kezemet Viktor és utazzék el gyorsan Párizsból, minél messzebbre. Aztán felejtse el, hogy van egy Bérthe is a világon,

mert különben elpusztul. Hiszen maga rom ahhoz képest, aki hat hónap előtt volt! Eljön mindennap hozzám, megcsókolja a kezemet, elmondja a legújabb dolgokat, aztán félre áll egy sarokba és néz, néz engemet. Akár egy tizenhat éves gyerek. De hát miért? Hiszen tudja, hogy ennek nincs célja. Ebbe csak belepusztulhat! Hát akkor, miért?”

„Miért? Én azt már elmondtam magának Bèrthe. Tudja, kell valakinek lenni, aki magáért van. Egyedül magáért — semmi másért. Nem kíván többet, mint a napraforgó a naptól. Sugarakat. Talán csalom magamat, de én érzem e sugarakat és nem érzem a hervadást. De maga mondja. Ám jó. Megyek. Isten vele.”

És megcsókolta a kezét.

Másnap megint ott volt és panaszkodott. Az asszony nem szólt semmit. Valaki a barátai közül küldte határozottan, komolyan. És Viktor talán századszor esküdött meg ekkor önmagának. Elutazik. Úgy lesz.

Egy hétig nem mutatkozott. Az asszony már azt hitte, hogy elutazott, amikor ismét megjelent.

„Hát maga mégsem utazott el,” kérdezte Bèrthe.

„Nekem csak egy utam van,” felelte Viktor komolyan, amint hősök szokták a nagy színpadokon. Az asszony csúfolta, de nem küldte már egy szóval sem.

Igy tartott ez még egy pár napig s akkor Viktor maga kezdett beszélni az utazásáról.

Meglátja elmegyek és sohasem jövök vissza. Végig járom az összes svájci gletsereket. Vagy megfagyok, vagy belebetegszem. Lehet, hogy le is esem valahonnan jó magasról. Akkor hiányzani fogok magának és hívni fog úgy, ahogy most küld.”

„Vagy másképp lesz. Nem tudom hogyan. De elmegyek annyi szent.”

És újból esküdözött és újból maradt.

Úgy látszik, hogy a sors maga is megunt ez a nagy komédiát egyszer. Viktor táviratot kapott. Hívták haza, vissza a Tisza mellé, ahol valami tragédia játszódott le ezalatt.

Ez a hír megdöbbsentette. Reszkegni kezdett, mint egy gyerek. Elmenni innen? Hisz ebbe belehal. Nem, nem, megyen! Pedig kel-

277

lett mindenképen. Hát sírt akaratlanul gyöngén, gyerekesen.

Úgy látszik az inasa jobban látott a dologban, mert becsomagolt, betuszkolta az urát egy kocsiba és Vikornak mennie kellett.

II.

Szerette ezt az állapotot: bizonytalanságban tartani másokat és bizonytalanságban lenni. Irfózott a bizonyosságoktól, előre tudott bekövetkezendő eseményektől, megfontolt cselekményektől. Képtelen is volt az ilyenekre.

Hogy váratlanul mennie kellett, fájt neki eleinte nagyon. Aztán belenyugodott. Új álmokkal áltatta magát. Hogy keresni fogják. Ő is, az asszony. Nem tudják, hol van. De csak azért sem ír. Hadd keressék. Majd egyszer — sokára — megjelenik és akkor...

A családi dolgaival nem igen törődött. Nem tudott velük foglalkozni. Most is alig várta, hogy túlessen a bajokon s hogy magára hagyják. Esténként messzire elsétált az inasával. Valahol kint végigfeküdt a pázsitos földön és nézte a vizet, úgy álmodozott. A holdfény keresztül tört a fűzeseken és telerakta a partot fehér foltokkal. A vizen bárkák jártak és fekete vonalakat vágtak a sima tükörbe. A tulsó part fényes volt és a villanylámpák játékos sora visszacsillogott a folyóból. Viktor mindezt már nem látta. Előtte csak egy kép volt: az asszony, Bèrthe! Vele foglalkozott állandóan és szötte, bogozta körülötte a gondolatait úgy, hogy néha össze is zavarta őket. Hogy hogyan és miért került ide, azt már régen elfelejtette. Azt hitte, hogy úgy szökött meg Párizsból. Pedig két hete se volt még itt.

És ebben a hitben élve, sokszor türelmetlenkedett:

„Hát mégsem jön?”

Az asszony? Bèrthe? Aki csak az urának élt és Viktorra úgy gondolt vissza, mint egy betegre, akitől jó szabadulni. Aki még él, de meddig? Sajnálta Vikort. Barátkozott vele. Eleinte intímebben, de csak bizonyos formák között, bizonyos határig. Aztán tartózkodóbb lett. Látta a veszélyt és próbálta kiábrándítani. El is kergette, nem egyszer, sokszor. Minden hiába volt. Most örült, hogy Viktor elfünt. Bántotta ugyan a lelkét, hogy

278

Viktor érte, miaffa pusztul, de érezte, hogy erről nem tehet. Hát maradt a sajnálatnál.

És ezt az asszonyt várta Viktor.

Az inasa érte jött.

„Nagyságos uram, megfázik. Menjünk haza.“

„Menjünk,“ szólt Viktor és azt sem tudta, miről van szó.

Bele burkolódzott a plédjébe és az inasa karjába kapaszkodva botorkált keresztül az ugaron, az akácos felé. Őszre járt az idő. Hűvösek voltak az éjszakák és Viktor kegyetlenül fázott.

„Holnap korábban kell haza mennünk,“ mondta az inasnak.

Egész éjjel lázban vergődött és csodálatos sejtelmek jöttek. Másnap orvost hivatott és minden tanács ellenére fölkel.

„Csomagolj,“ mondta az inasnak, „estére utazunk.“

A hang szokatlanul kemény volt. Maga Viktor is. Mintha valami veszélyt érzett volna, úgy sietett. Nem is érezte a lázat. Csak gyorsan, gyorsan Párizsba. Ez a gondolat adott mindenhez erőt.

A vonathoz már nem bírt kimenni. Úgy emelték föl a kocsiba. Egész úton lázban volt és félrebeszélt. Csak Párizsban tért magához. A forró, nagy város lüktető, lázas levegője, a gondolat: Bérthe-t láthatni, egyszerre talpra állították. Nagy gyöngeséget érzett még. De eszméletnél volt és mindent meg tudott magyarázni magának.

A lakásán rendezgetni kezdett. Aztán átöltözött. Nagyon nehezére esett már minden és ez türelmetlenné tette. Később magnoliákat hozatott a kertésztől és az asztalára állította. Mintha várt volna valakit. Általában annyira beleélte magát az álmodott és képzelt állapotokba, hogy azt hitte, Bérthe remegő szívvvel kereste őt a távolléte alatt, nap-nap után várta és megérezte az ő jövetelét.

„El kell jönnie, kell“ susogta százszor is.

A pamlagon feküdt és lázas fantáziája a boldogság képeit vetítette fáradt szemei elé. Megfeledkezett arról is, hogy tegnap óta alig evett. Pedig az inasa kínálta. Nem kellett. A szegény fiú már maga is kétségbe esett az ura állapotán. Végre is neki kell segítenie, ha az ura nem is akarja. Így gondolkozott. Be-

nézett még egyszer a szobába. Látta Viktort a pamlagon, amint önkivületében érthetetlen szavakat sutogott.

Elszaladt az orvosért.

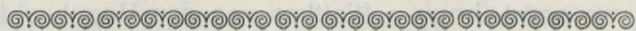
Amikor visszatért, Viktort még mindig az előbbi helyzetben találta. Az nem is hallotta, amikor a szobába lépett.

Viktor fölugrott.

„Bérthe!... Eljött... Bérthe!... kiáltotta hörögve. És rohant az ajtó felé. Útközben megbotlott a szőnyegen és végig zuhant a padlón.

Az orvos volt. Hallotta a zuhanást. Ijedten szakította föl az ajtót. Segíteni akart. Föltépte Viktor ruháit, megvizsgálta.

„Későn jöttem,“ mondta magában.

Kőszeghi Fangh Dezső festménye